

MEMORIAL
General Marii Wittek

NETELSKA Helena **POW**
Kijów

| 1896 - 1921 |

3062/WSK

SPIS ZAWARTOŚCI TECZKI — METELSKA Helene

3062/WSK

I/1. Relacja ✓ k. 7, s. 7

I/2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące osoby relatora —

I/3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące osoby relatora —

II. Materiały uzupełniające relację —

III/1 — Materiały dotyczące rodziny relatora —

III/2 — Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r. —

III/3 — Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945) —

III/4 — Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 r. —

III/5 — inne... —

IV. Korespondencja —

V. Nazwiskowe karty informacyjne ✓

VI. Fotografie —

I/1. Relacja:

- Relacja Metelskiej Heleny przysłana e-mailem 9. V. 2005r. pnr G. Dufvat. Msp. oryg. k. 1, s. 1.
- Relacja Heleny Metelskiej przysłana pnr M. Suleja i W. Mintela 25. I. 2005. Msp. oryg. k. 2, s. 2-3.
- Biogram Metelskiej Heleny oprac. pnr E. 2. i D. Kr. olo II. t. "Słownik VM Kobiet" z udziałem prof. T. Friedel, 24. VIII. 05. Msp. oryg. k. 2, s. 4-5.
- Biogram Metelskiej Heleny opr. pnr E. 2. i D. Kr. Hydnek 5. VII. 05. II egz. Msp. Oryg. k. 2, s. 6-7.

METELSKA HELENA (1896-1921)

O Helenie Metelskiej, urodzonej w 1896 r., wiadomo jedynie, że pracowała w ostatniej Komendzie Naczelnej POW w Kijowie w szczególnie niebezpiecznym okresie, gdy po dekonspiracji przez bolszewików POW próbowała na nowo podjąć prace organizacyjne na Ukrainie. W początkach lutego 1921 r. grupa kijowska, wraz z pełniącym obowiązki komendanta Leonem Korzeniowskim, została aresztowana przez CzeKa. Wśród dwunastu osób aresztowanych razem z Metelską znalazły się także Maria Przedzrymirska (VM) i Paulina Choromańska (VM).

Towarzyszki Metelskiej z więzienia zapamiętały ją jako „młodziutką”, „ładną” i „słabowitą” dziewczynę, która „miała od początku przecucie, że nie wyjdzie żywa z CzeKa. Była więc smutna i przygnębiona. Powiedziała towarzyszkom: „jaka szkoda, że już wypadnie umrzeć. Ja tak mało jeszcze zrobiłam, a tu wszystko się kończy”. Mimo bardzo ciężkich warunków więziennych i trzymiesięcznego śledztwa, prowadzonego z całą bezwzględnością przez kijowską CzeKa i Komisję Moskiewską, nikogo jednak nie wydała. Została rozstrzelana wraz z całą grupą peowiaków w lokalu kijowskiej CzeKa w nocy z 11 na 12 kwietnia 1921 r.

Henryk Józewski, Komendant Naczelny POW na Wschodzie, wnioskując o odznaczenie ich wszystkich orderem Virtuti Militari za *wymagającą wybitnego poświęcenia pracę i śmierć bohaterską*, podkreślił równocześnie, że *Zachowanie się grupy POW [...] było wybitnie bohaterskie i wyróżniało ich od ogółu więzionych*.

Helena Metelska została Dekretem NWiNP z 17 maja 1922 r. ogłoszonym w Dz. Pers. MSWojsk. Nr 1 z dnia 4 stycznia 1923 r. została pośmiertnie odznaczona Krzyżem Srebrnym Orderu Wojennego Virtuti Militari V klasy.

BIBLIOGRAFIA:

Czarnocka-Majewska E., *Ostatnie dni POW w Kijowie*, w: *Za kratami więzień i drutami obozów*, t.1, Warszawa 1927, s. 274; Ziemiański, *Praca kobiet...*, s. 118, 147, 152, 153.

Helena Metelska - M.S. 251 05

Urodziła się w 1896 r. na Ukrainie.

Od wiosny 1918 r. służyła w POW na placówce w Białej Cerkwi, a następnie w Kijowie, w Komendzie Naczelnej.

Ignacy Ziemiański w „Pracy kobiet ...” pisze o zadaniach kobiet z POW po bitwie kaniowskiej 11 maja 1918 r. II Korpusu Polskiego z Niemcami : „Obwód białocerkiewski, jako sąsiadujący z polem bitwy, pierwszy etap przewozu jeńców, otrzymał nakaz, by ułatwić ucieczkę żołnierzom-polakom. Tam również bardzo czynny był liczny zastęp kobiet.” Wymienia je w przypisie. Oprócz Heleny Metelskiej były to: Aniela Białostocka, Helena Dowmontowa, Mira Drapella, Halina Galska, Janina Grabowska, Bronisława, Maria i Zofia Knipsłówny, Wilhelmina Kowalska, Anna Łętowska, Helena Ochlewska, Aniela Piasecka, Michalina Piętkiewiczowa, Gabriela Piotrkowska, Stefania Sadowiska, Maria i Zofia Zachowskie.

Także dzięki Ziemiańskiemu znane są okoliczności uwięzienia na początku lutego 1921 r. Heleny Metelskiej i jej śmierci. W „Pracy kobiet” pisze on: „Dzieje Kijowskiej Komendy Naczelnej zostały zakończone przez bolszewików krwawą masakrą 32-ch Polaków w „Czeka” w nocy z 11-go na 12-go kwietnia 1921 r. W liczbie tych ofiar znajdowało się 11-tu peowiaków i 3 peowiaczki, a mianowicie Paulina Choromańska, Helena Metelska i Maria Przedzymirska. [...] Ś.p. ob. Helena Metelska, młoda, ładna, słabowita, miała od początku przecucie, że nie wyjdzie z „Czeka”. Była więc smutna i przygnębiona. Powiedziała swym towarzyszkom: „Jaka szkoda, że już wypadnie umrzeć. Ja tak mało jeszcze zrobiłam, a tu wszystko się kończy.” Na badaniach zniosła wszystkie tortury i nikogo nie wydała. Zakończyła swe życie również mężnie wzbudzając podziw nawet w katach.”

Cała ta grupa to odtworzone jesienią 1920 r. przez wysłanego z Kraju Stanisława Rytla „Starego” kijowskie POW (Kijów, Czarków, Żytomierz, Czerkasy). Pod nieobecność Rytla, który w styczniu 1921 r. wyjechał służbowo do Kraju pozostawiając jako swego zastępcę Leona Korzeniowskiego zostali aresztowani przez kijowską „Czeka” i po ciężkim śledztwie rozstrzelani.

W związku z memoriałem Rady Komendantów POW na Wschodzie w sprawie odznaczenia Orderem Virtuti Militari oficerów i żołnierzy POW, którzy ponieśli śmierć z rąk bolszewickich zostali odznaczeni Orderami Virtuti Militari V klasy Dekretem Naczelnika Państwa i Naczelnego Wodza z dnia 17 maja 1922 r. (Adj. Gen. L. 13391 VM). Śp. Helenie Metelskiej został przypisany numer krzyż 7931.

Miała być pośmiertnie odznaczona także Srebrnym Krzyżem Zasługi. Po ustanowieniu Krzyża Niepodległości nadano jej 30 października 1933 r. Krzyż Niepodległości z Mieczami.

Nadanie to zostało zatwierdzone zarządzeniem Prezydenta RP z 9 listopada 1933 r. ogłoszonym w Monitorze Polskim Nr 258 z 9 listopada 1933 r., poz. 276. W uzasadnieniu wykonanym w związku z zamiarem nadania jej Srebrnego Krzyża Zasługi nadania napisano: „Wytrwała w służbie POW w najcięższym czasie w którym podejrzenie nawet o sprzyjanie POW groziło niechybną śmiercią. Została rozstrzelana przez „Czeka” w Białej Cerkwi za przynależność do POW”

W uzasadnieniu do Krzyża Niepodległości z Mieczami napisano: „Za wytrwałą służbę w POW w Białej Cerkwi w okresie najcięższych chwil w czasie rewolucyjnych zamieszek.”

Źródła:

CAW, syg. KN 9.XI.1933 (Metelska Helena); Dz. Pers. MSWojsk. Nr 1 z 4 stycznia 1923 r.; Ziemiański I., Praca kobiet, s. 72, 179-180, 211, 214, 216-217.

17/13

W CAW są akta odzn. **Mariana Metelskiego** i **Oktawiusza Metelskiego**, którzy mogli być jej braćmi, a na pewno byli jej krewnymi.

ap 7321, ap 11975 – Oktawiusz Metelski, kpt. 8 pac. Syn Bartłomieja i Kamilii z Zabawskich, ur. 24 marca 1880 r. w Bystrzyku, pow. skwirski, gub. kijowska. Absolwent gimnazjum w Białej Cerkwi. Od 1898 do 1904 r. student prawa na Uniwersytecie Kijowskim. Nie ukończył studiów. Absolwent Aleksiejewskiej Szkoły Wojennej w Moskwie. Oficer artylerii. Od 1913 r. w stopniu sztabkapitana. Od grudnia 1918 r. w polskiej 5 Dywizji Syberyjskiej. Od stycznia 1920 r. do marca 1921 r. w niewoli bolszewickiej w Krasnojarsku, Omsku i Tule. Od kwietnia 1921 r. w WP – 15 dac 8 pac. Od 1924 r. referent artylerii i adiutant Komendy Obszaru Warownego Toruń. W 1927 r. przeniesiony w stan spoczynku.

W 1927 r. mieszkał w Toruniu przy ul. Krzyżackiej 3, I piętro.

Odrzuc. 18.IX.1933 (te akta niestety zaginęły) – ppłk. **Leon Metelski**, ur. 30 kwietnia 1898 r. w Bystrzyku, w 1933 r. zam. w Poznaniu przy ul. Artyleryjskiej 2.

ap 4764, ap 12672 – Marian Metelski, s. Jana i Anieli z d. Łowczyńskiej, ur. 10 kwietnia 1890 r. w Borszczajówce, pow. skwirski, gub. kijowska. Jego ojciec był zarządcą majątku. Absolwent gimnazjum w Białej Cerkwi w 1910 r., następnie student prawa Uniwersytetu Kijowskiego w Kijowskiego. 1910-1911. W 1911 r. powołany do Szkoły Wojennej w Odessie. Po jej ukończeniu w 1913 r. pozostał w służbie stałej. W 1916 r. mianowany porucznikiem w armii rosyjskiej. Od 1918 r. w WP, w 11 DP jako dowódca taborów. Odznaczony KW w 1921 r., ZKZ, SKZ oraz rosyjskimi orderami św. Stanisława II i III klasy i św. Anny II i III klasy. Żonaty z Janiną z d. Kroenic z którą miał córkę Zofię Janinę ur. w 1921 r.

W 1938 r. był szefem taborów DOK III w Grodnie. Mieszkał z rodzina w Grodnie przy ul. Botanicznej 9 m. 1.

Rodzice w 1920 r. mieszkali w Białej Cerkwi.

Są też:

ap 1366, ap 12809 – Wacław Metelski, s. Jana i Marii z Wachowskich, ur. 14 marca 1894 r. w Ostrogu. Absolwent carskiej Szkoły Morskiej w Rostowie i Szkoły Chorążych w Moskwie w 1916 r. Po jej ukończeniu oficer 182 Gorochońskiego Pułku Piechoty. W 1917 r. mianowany ppor. W 1918 r. w Legii Oficerskiej I Korpusu Polskiego, następnie podczas pobytu w Ostrogu zmobilizowany do wojska hetmana Skoropadskiego, a po jego upadku wcielony do armii Denikina, w której służył do lipca 1919 r. W WP w DOK IX w Kobryniu jako kierownik Składow i Magazynów Rejonu Inżynieryjno-Saperskiego Nr 2 Pińsk. Poślubił właścicielkę majątku na Wołyniu, Anielę z Brzezickich z którą miał córkę Irenę ur. w 1920 r. i syna Ryszarda Zygmunta ur. w 1923 r. Majątek został zniszczony przez bolszewików w 1920 r.

prac. cyw. 828 – Waleria Metelska, ur. w 1894 r. na Podolu. Ukończyła gimnazjum i szkołę akuszeryjno-felczerską. W czasie I wojny pracowała jako pielęgniarka. Okres bolszewicki przeżyła w Kijowie. Po wejściu Wojska Polskiego do Kijowa zgłosiła się do PCK i przez cały okres wojny bolszewickiej pracowała w czołówkach sanitarnych na froncie. Po zakończeniu wojny pracowała w szpitalu PCK i szpitalach MSWojsk. W 1936 r. pracowała jako siostra PCK w 8 Szpitalu Okręgowym w Toruniu.

Odnaczone BKM „za zasługi na polu pielęgniarstwa w WP”. Odnaczone także Medalem za Wojnę 1918-1921, Medalem Dziesięciolecia Odzyskanej Niepodległości oraz Odznaką Honorową PCK IV stopnia.

Biogramy "Kobiet" z uwagami przez E2 i D.K. do "tomu "Stawimie VM
prof. T. Friedel 24 VIII 05 1/4/4

METELSKA Helena (1896-1921), członkini POW w Białej Cerkwi, następnie w Kijowie w KN III POW, rozstrzelana przez CzeKa

Helenie Metelska urodziła się w 1896 na Ukrainie. Innych danych biograficznych brak.

Od wiosny 1918 służyła w POW na placówce w Białej Cerkwi, a następnie od jesieni 1920? w KN III POW w Kijowie w szczególnie niebezpiecznym okresie, gdy po dekonspiracji przez bolszewików POW próbowano na nowo podjąć prace organizacyjne na Ukrainie. W początkach lutego 1921 Helena, wraz z dwunastu innymi członkami kijowskiej POW, m.in. z p.o. komendanta Leonem Korzeniowskim, Marią Przedzimirską (VM) i Pauliną Choromańską (VM), została aresztowana przez CzeKa. Towarzyszki Metelskiej z więzienia zapamiętały ją jako „młodziutką”, „ładną” i „słabowitą” dziewczynę, która „miała od początku przecucie, że nie wyjdzie żywa z CzeKa. Była więc smutna i przygnębiona. Powiedziała towarzyszkom: „jaka szkoda, że już wypadnie umrzeć. Ja tak mało jeszcze zrobiłam, a tu wszystko się kończy”. Mimo bardzo ciężkich warunków więziennych i trzymiesięcznego śledztwa, prowadzonego z całą bezwzględnością przez kijowską CzeKa i Komisję Moskiewską, nikogo nie wydała. Została rozstrzelana wraz z całą grupą peowiaków w lokalu kijowskiej CzeKa w nocy z 11 na 12 IV 1921.

Helena Metelska Dekretem Naczelnego Wodza i Naczelnika Państwa z 17 V 1922 (Adj. Gen. L. 13391 VM) została pośmiertnie odznaczona Krzyżem Srebrnym Orderu Wojennego Virtuti Militari z nr. Krzyża 7931. Henryk Józewski, Komendant Naczelny POW na Wschodzie, wnioskując o odznaczenie wszystkich rozstrzelanych orderem Virtuti Militari za wymagającą wybitnego poświęcenia pracę i śmierć bohaterską, podkreślił równocześnie, że *Zachowanie się grupy POW [...] było wybitnie bohaterskie i wyróżniało ich od ogółu więzionych.* W 1933 została także pośmiertnie odznaczona KNzM. z uzasadnieniem „*Za wytrwałą służbę w POW w Białej Cerkwi w okresie najcięższych chwil w czasie rewolucyjnych zamieszek.*”

W CAW znajdują się akta odznaczeniowe kilku Metelskich, krewnych Heleny (być może brać).

Oktawiusz Metelski (1880- ?), syn Bartłomieja i Kamili z d. Zabawska, ur. w Bystrzyku, pow. skwirski, gub. kijowska, absolwent Aleksiejewskiej Szkoły Wojennej w Moskwie, oficer artylerii, od 1918 w polskiej 5 Dywizji Syberyjskiej, od 1921 w 15 dac 8

pac. WP, od 1924 referent artylerii i adiutant Komendy Obszaru Warownego Toruń; 1927 przeniesiony w stan spoczynku, mieszkał w Toruniu.

Marian Metelski (1890-?), s. Jana i Anieli z d. Łowczyńska, ur. w Borszczajówce, pow. skwirski, gub. kijowska, absolwent Szkoły Wojennej w Odessie, por. w armii rosyjskiej, od 1918 w 11 DP Wojska Polskiego jako dowódca taborów, w 1938 szef taborów DOK III w Grodnie.

Wacław Metelski (1894-?), s. Jana i Marii z d. Wachowska, ur. w Ostrogu, absolwent carskiej Szkoły Morskiej w Rostowie i Szkoły Chorażych w Moskwie, od 1916 oficer 182 Gorochowskiego Pułku Piechoty, w 1918 w Legii Oficerskiej I Korpusu Polskiego, następnie podczas pobytu w Ostrogu zmobilizowany do wojska hetmana Skoropadskiego, a po jego upadku wcielony do armii Denikina, w której służył do lipca 1919. W WP w DOK IX w Kobryniu jako kierownik Składow i Magazynów Rejonu Inżynieryjno-Saperskiego Nr 2 Pińsk.

Waleria Metelska, ur. w 1894 na Podolu. Ukończyła gimnazjum i szkołę akuszeryjno-felczerską. W czasie I wojny pracowała jako pielęgniarka. Okres bolszewicki przeżyła w Kijowie. Po wejściu Wojska Polskiego do Kijowa zgłosiła się do PCK i przez cały okres wojny bolszewickiej pracowała w czołówkach sanitarnych na froncie. Po zakończeniu wojny pracowała w szpitalu PCK i szpitalach MSWojsk. W 1936 zatrudniona jako siostra PCK w 8 Szpitalu Okręgowym w Toruniu.

APAK, T. 3062/WSK; CAW, sygn. KN 9.XI.1933 (Metelska H.); Dz. Pers. MSWojsk. Nr 1 z 4 I 1923; MP nr 258 z 9 XI 1933, poz. 276;

Czarnocka-Majewska E., *Ostatnie dni POW w Kijowie*, w: *Za kratami więzień i drutami obozów*, t.1, Warszawa 1927, s. 274; Filipow K., *Order Virtuti Militari 1792-1945*, Warszawa 1990, s. 115; *Kawalerowie*, Polak..., s. 232; Wesołowski, *Order VM...*, s. 296, 515; Ziemiański, *Praca kobiet...*, passim

Oprac. E2 i D.W. brak zdjęć (gsk) wydruk 5 VII 05 I egz. 11/6
METELSKA Helena (1896-1921), członkini POW w Białej Cerkwi, następnie w KN III ^{Kijów} POW w Kijowie, rozstrzelana przez CzeKa

Helenie Metelska urodziła się w 1896 na Ukrainie. Innych danych biograficznych brak.

Od wiosny 1918 służyła w POW na placówce w Białej Cerkwi, a następnie od jesieni 1920? w KN III POW w Kijowie w szczególnie niebezpiecznym okresie, gdy po dekonspiracji przez bolszewików POW próbowano na nowo podjąć prace organizacyjne na Ukrainie. W początkach lutego 1921 Helena, wraz z dwunastu innymi członkami kijowskiej POW, m.in. z po. komendanta Leonem Korzeniowskim, Marią Przedzrymirską (VM) i Pauliną Choromańską (VM), została aresztowana przez CzeKa. Towarzyszki Metelskiej z więzienia zapamiętały ją jako „młodziutką”, „ładną” i „słabowitą” dziewczynę, która „miała od początku przecucie, że nie wyjdzie żywa z CzeKa. Była więc smutna i przygnębiona. Powiedziała towarzyszkom: „jaka szkoda, że już wypadnie umrzeć. Ja tak mało jeszcze zrobiłam, a tu wszystko się kończy”. Mimo bardzo ciężkich warunków więziennych i trzymiesięcznego śledztwa, prowadzonego z całą bezwzględnością przez kijowską CzeKa i Komisję Moskiewską, nikogo nie wydała. Została rozstrzelana wraz z całą grupą peowiaków w lokalu kijowskiej CzeKa w nocy z 11 na 12 IV 1921.

Helena Metelska Dekretem Naczelnego Wodza i Naczelnika Państwa z 17 V 1922 (Adj. Gen. L. 13391 VM) została pośmiertnie odznaczona Krzyżem Srebrnym Orderu Wojennego Virtuti Militari z nr. Krzyża 7931. Henryk Józewski, Komendant Naczelny POW na Wschodzie, wnioskując o odznaczenie wszystkich rozstrzelanych orderem Virtuti Militari za wymagającą wybitnego poświęcenia pracę i śmierć bohaterską, podkreślił równocześnie, że *Zachowanie się grupy POW [...] było wybitnie bohaterskie i wyróżniało ich od ogółu więzionych.* W 1933 została także pośmiertnie odznaczona KNzM. z uzasadnieniem „*Za wytrwałą służbę w POW w Białej Cerkwi w okresie najcięższych chwil w czasie rewolucyjnych zamieszek.*”

W CAW znajdują się akta odznaczeniowe kilku Metelskich, krewnych Heleny (być może braci).

Oktawiusz Metelski (1880- ?), syn Bartłomieja i Kamilii z d. Zabawska, ur. w Bystrzyku, pow. skwirski, gub. kijowska, absolwent Aleksiejewskiej Szkoły Wojennej w Moskwie, oficer artylerii, od 1918 w polskiej 5 Dywizji Syberyjskiej, od 1921 w 15 dac 8

pac. WP, od 1924 referent artylerii i adiutant Komendy Obszaru Warownego Toruń; 1927 przeniesiony w stan spoczynku, mieszkał w Toruniu.

Marian Metelski (1890-?), s. Jana i Anieli z d. Łowczyńska, ur. w Borszczajówce, pow. skwirski, gub. kijowska, absolwent Szkoły Wojennej w Odessie, por. w armii rosyjskiej, od 1918 w 11 DP Wojska Polskiego jako dowódca taborów, w 1938 szef taborów DOK III w Grodnie.

Wacław Metelski (1894-?), s. Jana i Marii z d. Wachowska, ur. w Ostrogu, absolwent carskiej Szkoły Morskiej w Rostowie i Szkoły Chorażych w Moskwie, od 1916 oficer 182 Gorochońskiego Pułku Piechoty, w 1918 w Legii Oficerskiej I Korpusu Polskiego, następnie podczas pobytu w Ostrogu zmobilizowany do wojska hetmana Skoropadskiego, a po jego upadku wcielony do armii Denikina, w której służył do lipca 1919. W WP w DOK IX w Kobryniu jako kierownik Składow i Magazynów Rejonu Inżynieryjno-Saperskiego Nr 2 Pińsk.

Waleria Metelska, ur. w 1894 na Podolu. Ukończyła gimnazjum i szkołę akuszeryjno-felczerską. W czasie I wojny pracowała jako pielęgniarka. Okres bolszewicki przeżyła w Kijowie. Po wejściu Wojska Polskiego do Kijowa zgłosiła się do PCK i przez cały okres wojny bolszewickiej pracowała w czołówkach sanitarnych na froncie. Po zakończeniu wojny pracowała w szpitalu PCK i szpitalach MSWojsk. W 1936 zatrudniona jako siostra PCK w 8 Szpitalu Okręgowym w Toruniu.

APAK, T. 3062/WSK; CAW, sygn. KN 9.XI.1933 (Metelska H.); Dz. Pers. MSWojsk. Nr 1 z 4 I 1923; MP nr 258 z 9 XI 1933, poz. 276;

Czarnocka-Majewska E., *Ostatnie dni POW w Kijowie*, w: *Za kratami więzień i drutami obozów*, t.1, Warszawa 1927, s. 274; Filipow K., *Order Virtuti Militari 1792-1945*, Warszawa 1990, s. 115; *Kawalerowie*, Polak..., s. 232; Wesołowski, *Order VM...*, s. 296, 515; Ziemiański, *Praca kobiet...*, passim

brak entry

1. N ⁺ Metelske 1920

2. I., ps. Helene

3. ur. 12 IV 1921 r

4. st.

5. Org. Pow k n 3 1922. 17.05

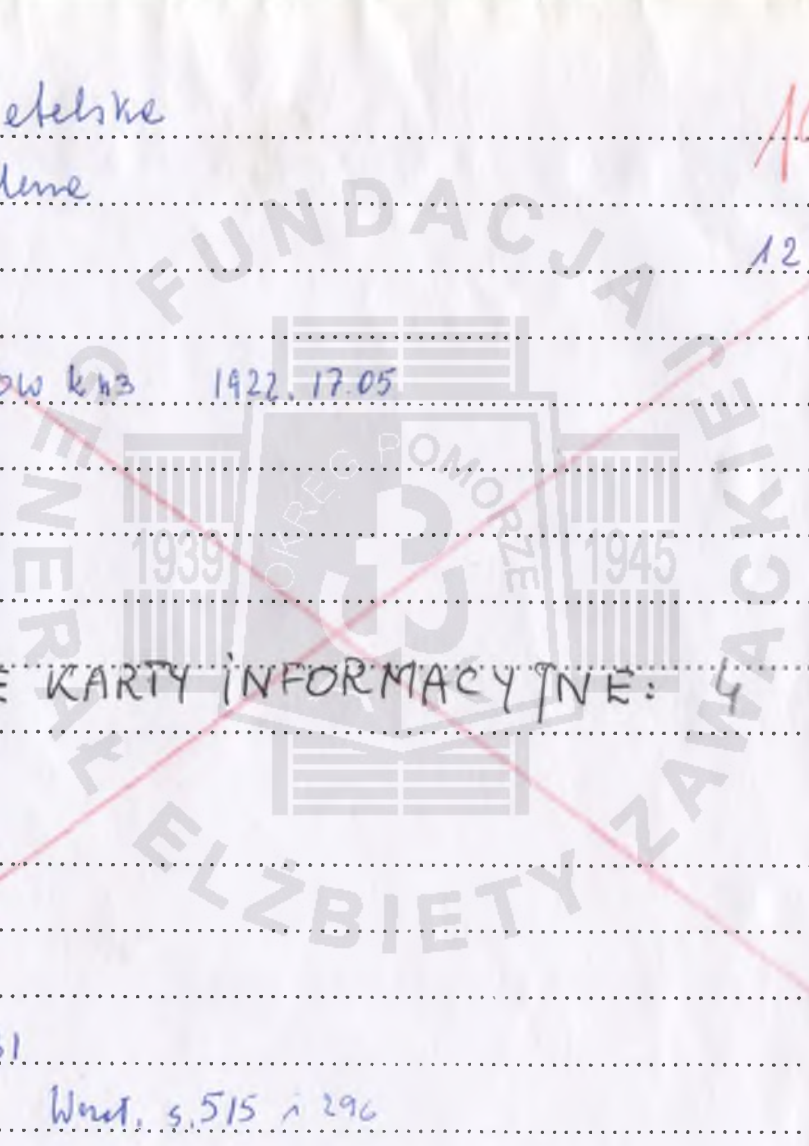
6. przydz.

V. NAZWISKOWE KARTY INFORMACYJNE: 4

7. funkcje

8. nr 7931

9. źr. Wzrost. s. 515 i 296

i

T: 3062/WSK

POW

METELSKA Relewa

kd. 5, nr. 7931, 1922, 05.17

Łob. P. Wesołowski, Order Wirtuti Militari
i Jego Krewaleniowie.
Hallmark Press, Miami, Florida, USA
str. 296, 1992

W. D. 93

i

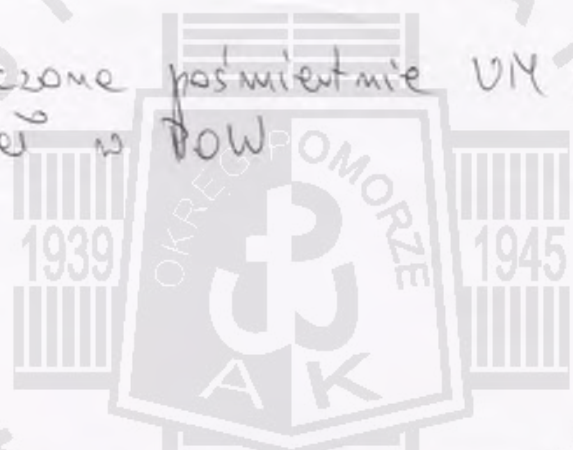
UM

POW

METELSKA

Helena

- odznaczona pośmiertnie UM 2e
udzieliła w POW

Zob. Filipow K, Order UM 1792-1945, Ltwe 1990,
s. 115

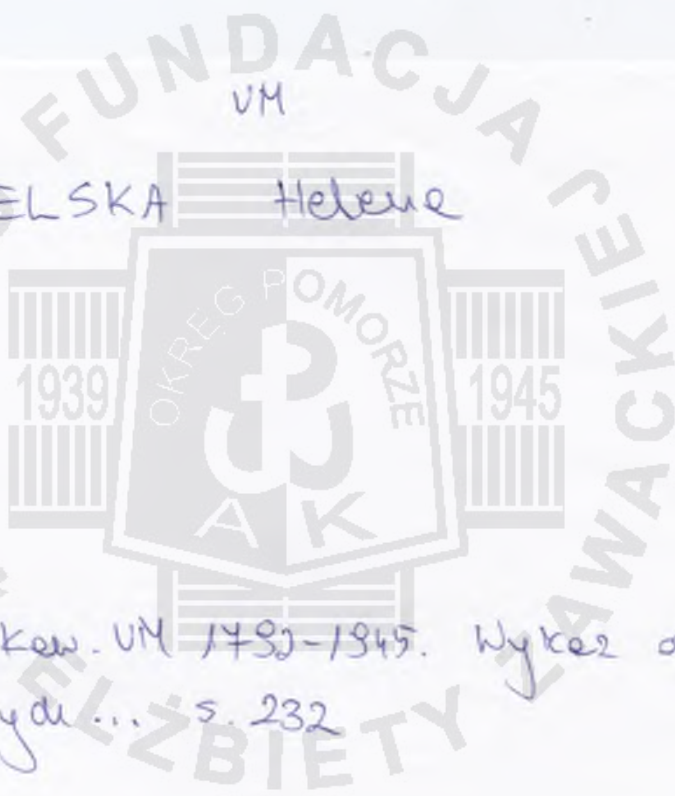
D. Kw. IV 04

87

i

METELSKA Helene

Podiel "Kaw. UM 1792-1945. Wykaz odme-
awoydu... s. 232

b.k. II 03

NETELSKA Helena

